

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2014 – zakázka č.

Název projektu: Výzkum zájmu o ICT vzdělávání u seniorů

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědná řešitelka: Mgr. Klára Rybenská (studentka doktorského studia ICT ve vzdělávání na PdF UHK)
Školitel doktorandky: doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.

Celková částka přidělené dotace: 40.250,-Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu

Teoretická východiska

Současná doba vyžaduje na každém člověku alespoň minimální vzdělání v oblasti informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT). Akcelerace technického pokroku je těžko zachytitelná i mladou a střední generací. Senioři současnosti jsou z doby, kdy počítače nepatřily ke každodenní samozřejmosti takřka každého člověka. Často tak nemají přehled nebo ani základní informace o tom, na koho by se mohli obrátit v případě zájmu získat více znalostí související s ICT. Přitom vzdělávání v oblasti ICT je velmi důležité. Prodlužuje se průměrná doba dožití. Často tedy vzniká otázka, jak zlepšit kvalitu života seniorů? Znalost ICT, zabývání se současnými trendy v této oblasti a držení kroku s dobou je jedna z možností, jak kvalitu života seniorů zlepšit, ale třeba také umožnit seniorům se nadále zapojovat do pracovního procesu. Aktivní činnost a další učení v neposlední míře také přispívají ke zdravé psychice člověka.

Cílem projektu bylo zjistit, jaký je vztah seniorů v Hradci Králové k ICT. Dílčími cíli bylo zjistit povědomí seniorů o ICT, zmapovat oblasti, ke kterým ICT nejčastěji používají a zjistit důvody, proč ICT používají nebo naopak vůbec nevyužívají. Součástí výzkumu bylo i zjišťování, zda mají senioři zájem se v oblasti ICT dál vzdělávat a případně proč.

Abychom zjistili odpovědi na tyto otázky, využili jsme v první fázi metodu dotazníkového šetření. Dotazníky jsme rozesílali buď v online verzi (za použití Google Formulářů) nebo ve verzi papírové. Dotazníkovému šetření předcházela anketa. Otázky obsažené v dotaznících byly zaměřené jak na naprosté začátečníky, tak na mírně pokročilé jedince (zde byly otázky více orientované například na oblast multimédií, bezpečnosti na internetu a podobně). Stejně tak jsme se dotazovali, za jakých podmínek by se senioři nadále rádi věnovali dalšímu vzdělávání v oblasti ICT.

Postup řešení

Řešení projektu odpovídalo navrženému postupu. V úvodu byla prostudována odborná literatura zaměřená na další vzdělávání seniorů v oblasti ICT, možné psychické bariéry, na život seniora v dnešní době ve vztahu k moderním technologiím. Byla navržena anketa a posléze i dotazník a po zjištění, že někteří senioři jsou spíše nakloněni rozhovoru, než vyplnění elektronického či papírového dotazníku, byla připravena i verze dotazů pro rozhovory.

V další fázi jsme vyhodnocovali odpovědi na otázky, které jsme od seniorů získali. S vybranými seniory byly udělány rozhovory. Na základě odpovědí z dotazníků a rozhovorů jsme začali tvořit možnou osnovu k výuce seniorů, která by splňovala požadavky z řad seniorů a dala by se použít při zkušební výuce.

Cíle projektu, metody výzkumu

Cíle výzkumného projektu byly následující:

- Zjistit jaký je vztah seniorů v Hradci Králové k ICT
- Jaké povědomí o ICT senioři v Hradci Králové mají

Na základě cílů jsme si stanovili výzkumné otázky, uvádíme některé z nich

- Pokud používají senioři počítač, notebook či nějaké smart zařízení, k čemu nejčastěji?
- Co nejčastěji dělají senioři na internetu, co nejčastěji vyhledávají?
- Jaké důvody senioři mají k tomu, aby využívali nebo naopak nevyužívali ICT?
- Chtějí se senioři dále v oblasti ICT vzdělávat, popřípadě proč?
- Jaké oblasti ICT senioři nejvíce zajímají?
- Za jakých podmínek by se senioři v oblasti ICT vzdělávali?
- V čem je vzdělávání seniorů v oblasti ICT specifické?

Jako metody tohoto výzkumu jsme použili metodu dialogu a nestandardizovaný dotazník. Výzkumný soubor pro kvantitativní část výzkumu byl složen z řad seniorů pasivních (ve starobním důchodě) i aktivních (stále pracujících) nebo jejich kombinace. Vzorek byl vybrán náhodně, obsahoval 17 mužů a 13 žen. Respondenti v první fázi vyplnili anketu, posléze byli někteří z nich zkontaktováni pro vyplnění dotazníku. Dotazník byl ale paralelně rozslán i dalším vytypovaným jedincům, kteří spadali do věkové kategorie 60 let a výše. Dotazník i anketa byly anonymní, ale senioři měli možnost ponechat na sebe kontakt (email). Nakonec bylo získáno 15 odpovědí do dotazníku (9 mužů a 6 žen). S 6 vybranými respondenty (3 ženy, 3 muži) byly udělány rozhovory.

V první fázi byl vzorek vybrán náhodně, anketa i dotazník byly poslány různým respondentům. Návratnost nebyla 100%.

Ve druhé fázi bylo osloveno 10 respondentů (z řad těch, kteří na sebe ponechali kontakt) a ti byli požádáni o poskytnutí rozhovoru. Rozhovor byl nakonec uskutečněn s 6 respondenty.

Vzhledem k podstatě výzkumu, který má přispět k výsledkům výzkumu disertační práce, byly vzorky oslovených seniorů malé a důraz byl kladen hlavně na kvalitativní analýzu se zaměřením na hlubší proniknutí do psychiky a myšlení seniorů.

Výsledky výzkumu (článek) a další podrobnosti k výzkumu jsou uvedeny v příložených výstupech.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Výsledky výzkumu byly prezentovány na 5th International Conference on Education & Educational Psychology ICEEPSY 2014, která se konala ve dnech 22. – 25. 10. Kyrenia (Kypr). Výsledky jsou publikovány prozatím v knize abstraktů 5th International Conference on Education & Educational Psychology ICEEPSY 2014 eISSN:1986-3020 a budou publikovány periodiku ScienceDirect Procedia - Social and Behavioral Sciences 00 (2015) 000–000.

VACEK, P., RYBENSKÁ, R. (2014) Research of interest in ICT education among seniors. In: ScienceDirect Procedia - Social and Behavioral Sciences 00 (2015) 000–000.

Přehled realizovaných výdajů:

- a) osobní náklady (mzdy, odměny, odvody na zdravotní, sociální a úrazové pojištění, tvorba sociálního fondu, dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti) a jejich stručné zdůvodnění

400 Kč

Část stipendia Práce v projektu - výzkumná práce v projektu Specifický výzkum: „Výzkum zájmu o ICT vzdělávání u seniorů“. Částka doplacená autorce za pomoc při realizaci překladu.

- b) stipendia a jejich stručné zdůvodnění

3 350 Kč

Stipendium pro studentku bylo zvoleno jako motivační prvek za vykonanou práci. Studentka se v rámci projektu zabývala zmapováním současné situace seniorů v Hradci Králové ohledně jejich zájmu vzdělávat se v oblasti ICT. Též se podílela na přípravě a realizaci celého výzkumu a vyhodnocení jeho výsledků. Je uvedena jako spoluautorka výstupů z projektu.

- c) materiálové náklady (výdaje na pořízení drobného dlouhodobého hmotného majetku, nehmotného majetku – software, kancelářské potřeby, ostatní materiál) a jejich stručné zdůvodnění:

22 182 Kč

- 20 578 Kč kancelářské potřeby (tonery)

- 418 Kč kancelářské potřeby (papír)
- 1186 Kč tisk posteru

Vzhledem k tomu, že ani jeden z autorů nemohl být fyzicky přítomný na konferenci na Kypru, neboť původní zamýšlená částka, tj. 35 500 Kč na konferenční poplatek a cestovné nebyla dostačující na výjezd a pobyt na konferenci, byly peníze použity na nákup kancelářských potřeb (tonerů (20 578 Kč a papíru (418 Kč)

Ostatní služby (tisk posteru): 1 186 Kč

Tisk posteru byl nutný pro možnost prezentace na konferenci 5th International Conference on Education & Educational Psychology ICEEPSY 2014

- d) další náklady (služby, jiné výdaje) a jejich stručné zdůvodnění

14 323,11 Kč

Částka na uhrazení konferenčního poplatku na 5th International Conference on Education & Educational Psychology ICEEPSY 2014, která se konala ve dnech 22. – 25. 10. Kyrenia (Kypr) (13 590,23 Kč)

Kurzové ztráty: 296,50 Kč

Bankovní poplatky: 436,38 Kč

- e) náklady nebo výdaje na služby a jejich stručné zdůvodnění

0 Kč

- f) doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje v souladu s příslušným řídicím aktem UHK,

0 Kč

- g) cestovné a jeho stručné zdůvodnění

0 Kč

Vzhledem k tomu, že ani jeden z autorů nemohli být fyzicky přítomni na konferenci na Kypru, neboť původní zamýšlená částka, tj. 35 500 Kč cestovného, mělo být původně užito následovně:

Konferenční poplatky – 490 Euro (13 500)

Zpáteční letenka – 9 000 Kč

Ubytování na 6 dní – 6 000 Kč

Diety – 7 * 1 000 Kč

Což mělo být určeno na 18th International Conference on Circuits, Systems, Communications and Computers (CSCC 2014), konané 17. – 21. července 2014 na ostrově Samtorini v Řecku. Od této konference se z časových důvodů nakonec opustilo. Výjezd na Kypr by byl ale mnohem nákladnější. Z tohoto důvodu byla částka z části použita na nákup kancelářského vybavení (tonery) a tisk posteru. Konferenční poplatek na konferenci 5th International Conference on Education & Educational Psychology ICEEPSY 2014 byl zaplacen.

Celkem bylo vyčerpáno: 40 255, 11 Kč

Přiděleno: 40 250 Kč

Rozdíl: 5,11 Kč

Původně byl zamýšlen vydán ještě jeden článek v odborném českém periodiku, které je zařazeno do databáze Scopus a na poplatek s ním spojeným vyhrazeno 1 000 Kč. Článek doposud nebyl vydán. Plánuje se vydání článku v časopise ePedagogium.

Povinné přílohy:

- a) kopie publikačních výstupů
- b) výpis z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem,
- c) "Výsledovka" z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace

Datum:

Podpis odpovědného řešitele

Mgr. Klára Rybanská